

„Winnica”

Rezerваты przyrody województwa łódzkiego

„Rokita”

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W ŁODZI

Rezerваты przyrody to obok parków narodowych forma ochrony przyrody o najwyższym reżimie ochrony. Są to obszary o unikatowych w skali kraju walorach przyrodniczych. Obejmują one zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym: ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Określa ono jego nazwę, położenie, przebieg granicy, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. W celu zabezpieczenia rezerwatu przyrody przed działaniem jak i przyszłą możliwością negatywnego oddziaływania czynników zewnętrznych na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może zostać wyznaczona otulina. Otulina to strefa ochronna granicząca z rezerwatem, wyznaczona indywidualnie dla każdego obiektu w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. Nie ma tu konkretnych zakazów, działalność inwestycyjna w otulinie nie jest ograniczana, jeżeli nie powoduje zagrożeń dla rezerwatu.

Z uwagi na zróżnicowane wartości przyrodnicze chronione w rezerwach przyrody w województwie łódzkim, wyróżniono 7 ich rodzajów:

- leśny – obejmuje pozostałości i fragmenty dawnych puszczy o charakterze pierwotnym, typy zbiorowisk leśnych, stanowiska drzew na granicach zasięgu (69 rezerwatów, np.: „Dębowiec”, „Kobiele Wielkie”, „Lubiaszów”, „Białaczów”)
- stepowy – chroni murawy ciepłolubne, głównie na podłożu wapiennym i gipsowym (1 rezerwat – „Winnica”),
- faunistyczny – przedmiotem ochrony mogą być populacje i siedliska ssaków, ptaków, gadów, płazów, ryb i bezkręgowców (1 rezerwat ornitologiczny – „Jeziorsko”),
- florystyczny – ma na celu zachowanie populacji i siedlisk gatunków lub grup gatunków roślin zarodnikowych i kwiatowych oraz grzybów kapeluszowych i porostów (6 rezerwatów, np.: „Długosz Królewski w Węglewiczach”, „Ciosny”, „Małecz”, „Jaksonek”),
- torfowiskowy – obejmuje zbiorowiska i gatunki torfowisk niskich, przejściowych i wysokich (7 rezerwatów, np.: „Korzeń”, „Piskorzeniec”, „Bagno w Ewinie”, „Polana Siwica”),
- przyrody nieożywionej – przedmiotem ochrony mogą być odkrywki i utwory geologiczne, głazy, jaskinie, formy skalne, stanowiska skamieniałości, przykłady procesów kształtujących powierzchnię ziemi, wydmy (1 rezerwat – „Węże”),
- krajobrazowy – chroni krajobrazy o cechach naturalnych, charakterystycznych dla danego regionu geograficznego, często z występującymi zabytkami (5 rezerwatów, np.: „Rokita”, „Diabla Góra”, „Góra Chełmo”, „Niebieskie Źródła”). Z uwagi na zróżnicowane zasady ochrony, rezerваты przyrody lub ich części mogą być objęte ochroną ścisłą, czynną, krajobrazową. Ochrona ścisła polega na całkowitym i trwałym zaniechaniu bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów i gatunków oraz

w przebieg procesów przyrodniczych na danym terenie. Ochrona czynna oznacza stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów. Ochrona krajobrazowa ma na celu zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu. W województwie łódzkim zdecydowana większość rezerwatów objęta jest ochroną czynną, niektóre obszary (w części lub całości) podlegają ochronie ścisłej (rezerваты: „Czarny Ług”, „Dębowiec”, „Jaźwiny”, „Małecz”, „Murowaniec”, „Nowa Wieś”, „Paza”). Wskazanie obszarów objętych poszczególnymi sposobami ochrony znajduje się w planie ochrony rezerwatu przyrody.

Plan ochrony to akt prawa miejscowego ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska na 20 lat w ciągu 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody. Dokument ten zawiera: cele ochrony przyrody oraz wskazuje przyrodnicze i społeczne uwarunkowania ich realizacji; identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków; wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej; określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań; wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania; wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza. Ponadto wskazuje on wymagania ochrony przyrody konieczne do uwzględnienia w ustaleniach m.in.: planów ogólnych gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa. Do czasu ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu sporządza się zadania ochronne. Ustanawiane są one na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na 5 lat.

Zimoziół północny w rezerwacie przyrody „Jaksonek”

Różanecznik żółty w rezerwacie przyrody „Małecz”

REZERWATY PRZYRODY

- faunistyczny
- florystyczny
- krajobrazowy
- leśny
- przyrody nieożywionej
- stepowy
- torfowiskowy

- Babsk
- Bagno w Ewinie
- Białaczów
- Błogie
- Bory nad Pilicą
- Bukowiec
- Ciosny
- Czarna Różga
- Czarny Ług
- Dąbrowa Grotnicka
- Dąbrowa Świetlista
- Dąbrowa w Niżankowicach
- Dębowiec
- Dęby w Meszczach
- Diabła Góra
- Długosz Królewski w Węglewicach
- Doliska
- Gać Spalska
- Gaik
- Gańków
- Góra Chełmo
- Grabica
- Grądy nad Lindą
- Grądy nad Moszczenicą
- Hołda
- Jabłecznik
- Jaksoniek
- Jamno
- Jasień
- Jawora
- Jaźwiny
- Jeleń
- Jeziorsko
- Jodły Łaskie im. Stanisława Kostki Wisińskiego
- Jodły Oleśnickie
- Jodły Sieleckie
- Kobiełe Wielkie
- Konewka
- Kopanicha

- Korzeń
- Kruszewiec
- Kwaśna Buczyzna
- Las Jabłoniowy
- Las Łągiewnicki
- Lasek Kurowski
- Lubiaszów
- Łaznów

- Łuszczanowice
- Małecz
- Meszcze
- Mianów
- Mokry Las
- Molenda
- Murwaniec
- Napoleonów
- Niebieskie Źródła
- Nowa Wieś
- Ostrowy
- Ostrowy-Bažantarnia
- Parowy Jarinowskie
- Paza
- Perna
- Piskorzeniec
- Polana Siwica
- Polesie Konstantynowskie
- Popień
- Półboru
- Rawka
- Rokita
- Ruda Chlebacz
- Ryś
- Śługocice
- Spała
- Starodrzew Lubochniański
- Struga Dobieszkowska
- Torfowisko Rąbień
- Trębaczew
- Twarda
- Uroczysko Bažantarnia
- Węże
- Wiączyń
- Wielkopole
- Winnica
- Wojstawice
- Wolbórka
- Wrząca
- Zabrzeźnia
- Zimna Woda
- Źródła Borówki
- Żądłowice

10 0 10 20 km

„Bory nad Pilicą”

„Lubiaszów”

„Białaczów”

„Korzeń”

Na obszarze każdego rezerwatu obowiązuje ściśle określony w ustawie o ochronie przyrody katalog zakazów – zawiera on aż 26 punktów określających szczegółowo zabronione działania i sposoby zachowania. Do najważniejszych należą w szczególności zakazy:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody,
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu,
- pozyskiwania, zbioru, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów,
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących,
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi,
- umieszczania tablic, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu, edukacją ekologiczną, a także z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,

- zakłócania ciszy,
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych,
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych,
- prowadzenia badań naukowych.

Ustawa wprowadza równocześnie generalne wyjątki od tych zakazów. Dotyczą one wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym, a także wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Ponadto – w indywidualnych przypadkach – możliwe jest uzyskanie decyzji zezwalającej na odstępstwa, jeżeli spełnione są przesłanki ustawowe. Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od zakazów, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Aktualnie w województwie łódzkim znajduje się 90 rezerwatów przyrody. Najstarszym jest „Polesie Konstantynowskie” utworzony w 1954 r. w granicach administracyjnych łodzi celem zachowania fragmentu wielogatunkowego lasu z udziałem jodły występującej na granicy zasięgu o cechach zespołu łęgu jesionowo-olszowego i grądu subkontynentalnego. Pod koniec 2024 r. utworzono 3 nowe rezerваты przyrody: „Rokita”, „Bory nad Pilicą”, „Bagno w Ewinie”. Chronią one odpowiednio: naturalną głęboko wciętą dolinę rzeki Rokity z cennymi zbiorowiskami leśnymi, kompleks oligotroficznych borów sosnowych z ważnymi dla nauki, chronionymi gatunkami roślin oraz torfowisko wysokie i sosnowy bór bagienny stanowiący miejsce występowania długosza królewskiego. Największym rezerwatem w województwie jest „Jeziorsko” – obejmuje on południową część zbiornika zaporowego na Warcie, o powierzchni niemal 2 tys. ha. Najmniejszym jest rezerwat „Winnica”, chroniący florę i roślinność kserotermiczną na powierzchni 1,54 ha.

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W ŁÓDZI

Opracowanie tekstu i fotografie:

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź
tel. 42 665 03 70
e-mail: sekretariat@lodz.rdos.gov.pl
www.gov.pl/web/rdos-lodz

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W ŁÓDZI

Dofinansowano ze środków finansowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ramach zadania: „Poprawa oznakowania rezerwatów przyrody wraz z działaniami edukacyjno-promocyjnymi”